

Институт за политичке студије / Institute for Political Studies
Добрињска 11, 4. спрат / Dobrinjska 11, 4th floor
11000 Beograd / 11000 Belgrade Srbija / Serbia

**НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА:
ПЕРСПЕКТИВЕ ПОЛИТИЧКИХ
НАУКА У САВРЕМЕНОМ
ДРУШТВУ IV**

**SCIENTIFIC CONFERENCE:
PERSPECTIVES OF POLITICAL
SCIENCES IN CONTEMPORARY
SOCIETY IV**

**Књига сажетака
Abstracts**

Београд, 04–05. децембар 2025. /
Belgrade, 04–05. December 2025.

НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА:
ПЕРСПЕКТИВЕ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА У
САВРЕМЕНОМ ДРУШТВУ IV

SCIENTIFIC CONFERENCE:
PERSPECTIVES OF POLITICAL SCIENCES IN
CONTEMPORARY SOCIETY IV

Уредници:

Ненад Спасојевић, Андреа Матијевић

Издавач:

Институт за политичке студије, Београд

За издавача:

др Миша Стојадиновић

Програмски одбор:

др Миша Стојадиновић, др Момчило Суботић, проф. др Синиша
Атлагић, др Срђан Кораћ, др Јелена Тодоровић Лазић,
проф. др Вера Арежина, проф. др Душан Вучићевић,
проф. др Марко Тмушић, проф. др Лидија Мирков, др Петар Матић,
др Никола Младеновић, др Сања Стошић, др Драган Траиловић

Организациони одбор:

Ненад Спасојевић, Андреа Матијевић,
Милица Стојчић, Саво Симић

Рецензенти:

др Миша Стојадиновић, др Стеван Рапаић, др Петар Матић

Прелом и штампа

Донат граф, Београд

Тираж:

50 примерака

Београд, 2025.

**КЊИГА САЖЕТАКА
ABSTRACTS**

**НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА:
ПЕРСПЕКТИВЕ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА
У САВРЕМЕНОМ ДРУШТВУ IV**

САДРЖАЈ

Александар Божићевић

САЈБЕР ДИМЕНЗИЈА БЛИСКОИСТОЧНИХ СУКОБА
У ПОСТ-УНИПОЛАРНОМ СВЕТУ: СТУДИЈА СЛУЧАЈА
ИЗРАЕЛСКО-ИРАНскоГ КОНФЛИКТА 7

Анастасија Орлић

ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИ И ДОМИЦИНИ РОМИ У СРБИЈИ:
ИЗАЗОВИ СОЦИЈАЛНЕ ПРАВДЕ И РЕДИСТИБУЦИЈЕ 8

Аница Ковачевић

ИНСТИТУЦИОНАЛНА ФРАГМЕНТАЦИЈА ГЛОБАЛНЕ
ЕКОНОМИЈЕ У ЕРИ ТРАМПА И БАЈДЕНА: СЛАБЉЕЊЕ
СВЕТСКЕ ТРГОВИНСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И УСПОН
СЕЛЕКТИВНИХ КОАЛИЦИЈА (2017–2024) 9

Бобан Стојановић, Борис Каличанин

НЕПОВЕРЕЊЕ У ИНСТИТУЦИЈЕ КАО ДЕО
ГЕНЕРАЦИЈСКОГ ОБРАСЦА МЛАДИХ У СРБИЈИ 11

Васко Келић

СОЦИЈАЛНА ПРАВДА И РЕДИСТРИБУЦИЈА:
СТАРИ ИДЕАЛ У НОВОМ КОНТЕКСТУ 12

Вероника Василић

ПАРАДОКС ДИСТАНЦЕ: ЕВОЛУЦИЈА ХРВАТскоГ
НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА И РАТНОГ НАРАТИВА
НАКОН РАСПАДА ЈУГОСЛАВИЈЕ 13

<i>Душан Кесић</i> ИСТОРИЈСКИ НАРАТИВ КАО ОСНОВА СТРАТЕШКЕ КУЛТУРЕ.....	15
<i>Ивана Влашковећ</i> ВИРТУЕЛНИ ОНТИЧКИ ПРОСТОРИ КАО ДОКАЗ ПОСТОЈАЊА БАЛКАНСКОГ ИДЕНТИТЕТА.....	16
<i>Игор Миросављевић</i> СПОЉНА ПОЛИТИКА ВЛАДА ОЛОФА ШОЛЦА И ФРИДРИХА МЕРЦА У ПОГЛЕДУ РУСКО-УКРАЈИНСКОГ РАТА: ZEITENWENDE И ZEITENWENDE 2.0?.....	17
<i>Јана Марковић, Лазар Стојановић</i> ЕКОЛОШКА ПОЛИТИКА И ОТПОРНОСТ КРИТИЧНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ: ИЗАЗОВИ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА УСЛЕД КЛИМАТСКИХ ПРОМЕНА.....	19
<i>Милош Јевтић, Ненад Спасојевић</i> ЕКОЛОШКИ ДИСКУРС МЕДИЈА У СРБИЈИ.....	20
<i>Милош Томић</i> ПОЛИТИЧКА ЕКОЛОГИЈА КАО САВРЕМЕНИ ПРИСТУП РАЗУМЕВАЊУ ОДНОСА МОЋИ, КЛИМАТСКИХ ПРОМЕНА И ДРУШТВА	21
<i>Миљан Васић</i> ОБАВЕЗНО ГЛАСАЊЕ: ЕПИСТЕМИЧКА ПЕРСПЕКТИВА	23
<i>Невена Нешић</i> КРИЗА НЕОЛИБЕРАЛНОГ МОДЕЛА БЛАГОСТАЊА: СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКА СЈЕДИЊЕНИХ АМЕРИЧКИХ ДРЖАВА ПРЕ И НАКОН ГЛОБАЛНЕ ФИНАНСИЈСКЕ КРИЗЕ 2008. ГОДИНЕ	24
<i>Немања Пурић</i> МУЛТИЛАТЕРАЛНА АРХИТЕКТУРА У САВРЕМЕНОМ БЕЗБЕДНОСНОМ КОНТЕКСТУ: ОКРЕТАЊЕ АЛТЕРНАТИВНИМ ВИДОВИМА ОРГАНИЗОВАЊА И ЊИХОВИ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ АСПЕКТИ	26

Никола Прерадовић

„ОГР ПРЕД НАШИМ КАПИЈАМА”:

МОЖЕ ЛИ РУСКА ПРЕТЊА ДА УЈЕДИНИ ЕВРОПУ? 27

Петар С. Бурчић

АСЕАН И МЕРКОСУР КАО СТРАТЕШКЕ

АЛТЕРНАТИВЕ ЗА НЕМАЧКУ И ЕУ У

МУЛТИПОЛАРНОМ СВЕТСТКОМ ПОРЕТКУ? 29

Радосав Туцовић, Давор Ступић

ИЗМЕЂУ ЧИЊЕНИЦА И НАРАТИВА:

ЗЛОЧИН У СКЕЛИ 1941. У ЛОКАЛНОЈ

И НАЦИОНАЛНОЈ КУЛУТРИ СЕЋАЊА 30

Сава Митровић

СПОЉНА ПОЛИТИКА СРБИЈЕ У КОНТЕКСТУ

РУСКО-УКРАЈИНСКОГ РАТА (2022–2025):

МУЛТИВЕКТОРСКА СТРАТЕГИЈА НА ИСПИТУ 31

Стефан Анђелковић

ДЕРЕГУЛАЦИЈА И СОЦИЈАЛНА ДЕСТАБИЛИЗАЦИЈА

У СРБИЈИ У ПЕРИОДУ НАКОН

ЕКОНОМСКЕ ТРАНЗИЦИЈЕ 33

*Александар Божићевић**

*Институт за стратегијска истраживања,
Универзитет одбране, Београд*

САЈБЕР ДИМЕНЗИЈА БЛИСКОИСТОЧНИХ СУКОБА У ПОСТ-УНИПОЛАРНОМ СВЕТУ: СТУДИЈА СЛУЧАЈА ИЗРАЕЛСКО- ИРАНскоГ КОНФЛИКТА

Конфликт између Израела и Ирана представља један од најистрајнијих сукоба на Блиском истоку, чију динамику током последње деценије све више одликује мултидимензионалност оличена у преливању сукоба изван традиционалних војно-политичких оквира и на друга поља, међу којима је и окршај у дигиталном порстору. Након израелског *Stuxnet* напада на иранску нуклеарну инфраструктуру 2010. године, сајбер поље постаје једна од кључних сфера сукобљавања, како између Израела и Ирана, тако и са њима повезаних сајбер актера, неретко из трећих држава, што уноси додатни степен непредвидљивости и сложености у овом сукобу. Оно што чини овај сајбер сукоб посебно значајним за односе између држава на веома осетљивом Блиском истоку јесте могућност држава да нанесу другој штету без употребе оружане силе. Посматрано глобално, овај сукоб одражава ширу трансформацију односа између главних актера у међународном поретку. Подршка коју Сједињене Државе пружају Израелу и растућа сарадња Русије и Кине са Ираном указују на чињеницу да иранско-израелски сајбер рат постаје део глобалног геополитичког надметања. Циљ истраживања јесте анализирање сајбер рата Израела и Ирана, улоге коју он има у њиховом сукобу, као и ефеката које остварује, како на ове две државе, тако и на државе у региону, које услед повезаности и сложених међусобних односа, такође бивају таргетиране. Аутор указује на растућу важност сајбер димензије као поља надметања актера на Блиском истоку, где „стари сукоби” добијају нову

* Имејл адреса: aleksandar.bogicevic@mod.gov.rs; ORCID: 0009-0006-7450-5193

димензију кроз премештање борбе у дигитални простор и постају неодојиви део савремене геополитичке реалности региона у пост-униполарном свету.

Кључне речи: Израел, Иран, сајбер ратовање, сајбер безбедност, Блиски исток

УДК 314.117(=214.58)(497.11)"20"

*Анастасија Орлић**

Институт за политичке студије, Београд

ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИ И ДОМИЦИЛНИ РОМИ У СРБИЈИ: ИЗАЗОВИ СОЦИЈАЛНЕ ПРАВДЕ И РЕДИСТРИБУЦИЈЕ

Истраживање настоји да преиспита разлоге због којих се интерно расељени Роми у Србији налазе у већем стању материјалне потребе у односу на домицилне Роме, иако деле исти етнички и културни идентитет. Полазна хипотеза заснива се на ставу да је њихова угроженост последица губитка имовине, извора прихода и мрежа подршке услед присилног расељавања. Као алтернативна хипотеза разматра се да ли кључну улогу имају институционалне баријере и нерешен правни статус, који у значајној мери онемогућавају остваривање основних социјалних и економских права. Истраживање је смештено у оквир шире расправе о социјалној правди и редистрибуцији ресурса, полазећи од релевантних теоријских поставки и досадашњих налаза UNHCR студије из 2014. године. Упоређивањем података из пописа становништва (2011; 2022), тематских публикација Републичког завода за статистику, као и актуелних националних и европских стратегија (2020–2030), анализира се да ли су спроведене мере јавних политика умањиле разлике у животним условима ових група. Такође колико су

* Имејл адреса: anastasijao849@gmail.com; ORCID: 0009-0005-2488-5485

актуелни документи уважили сазнања из претходних истраживања, као и степен укључености саме мањинске заједнице у изradi. Очекивани налази указују да стање потреба интерно расељених Рома није искључиво последица самог расељавања, већ комбинације структурних губитака и ограниченог приступа институционалним ресурсима. Стога је неопходно критички преиспитати ефикасност постојећих политика и осмислити праведнију редистрибуцију како би се унапредила друштвена укљученост и остварили савремени идеали социјалне правде.

Кључне речи: интерно расељени Роми, домицилни Роми, социјална правда, редистрибуција, институционалне баријере, друштвена укљученост

УДК 338.1(73)"2017/2024"

*Аница Ковачевић**

Институт за европске студије, Београд

ИНСТИТУЦИОНАЛНА ФРАГМЕНТАЦИЈА ГЛОБАЛНЕ ЕКОНОМИЈЕ У ЕРИ ТРАМПА И БАЈДЕНА: СЛАБЉЕЊЕ СВЕТСКЕ ТРГОВИНСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И УСПОН СЕЛЕКТИВНИХ КОАЛИЦИЈА (2017–2024)

Истраживање се бави институционалним променама глобалне економије у контексту политика администрација Доналда Трампа и Џозефа Бајдена. Полазећи од кризе мултилатерализма и раста протекционизма, рад анализира на који начин је дошло до слабљења улоге Светске трговинске организације (СТО) и паралелног јачања селективних коалиција. Кључно питање је у којој мери су ове две америчке администрације, иако различите у реторици, деловале у континуитету када је реч о усмеравању

* Имејл адреса: anicakovacevic01@gmail.com; ORCID: 0009-0003-0780-9099

глобалног поретка ка фрагментацији и новим, флексибилнијим форматима сарадње. Фокус у теоријском оквиру је на повезивању реализма, који објашњава одступање Сједињених Америчких Држава (САД) од мултилатерализма, и концепта конкурентског мултилатерализма (*competitive multilateralism*), који истиче тежњу САД да кроз селективно ангажовање обликују нови институционални оквир. Комбиновањем квалитативне анализе и компаративног приступа, рад испитује како Трампово отворено оспоравање мултилатерализма и Бајденово декларативно враћање подршке, али уз наставак селективног ангажовања, осликавају правац америчке трговинске политике. Емпиријски, истраживање обухвата конкретне инструменте Трампове и Бајденове трговинске политике, прелазак са мултилатералних преговарачких оквира на билатералне аранжмане, као и ослањање на селективне коалиције као алтернативне канале. Такође, посебна пажња посвећена је блокирању СТО и слабљењу механизма за решавање спорова, што је једна од кључних тачки „раскида” са мултилатерализмом. Циљ истраживања је да допринесе разумевању процеса институционалне фрагментације глобалне економије и да постави основ за даље расправе о будућности СТО и одрживости селективних коалиција у међународним односима.

Кључне речи: Сједињене Америчке Државе, Светска трговинска организација, институционална фрагментација, селективне коалиције, мултилатерализам, Доналд Трамп, Џозеф Бајден

Бобан Стојановић*
Независни истраживач, Београд

Борис Каличанин**
Факултет политичких наука, Универзитет у Београду

НЕПОВЕРЕЊЕ У ИНСТИТУЦИЈЕ КАО ДЕО ГЕНЕРАЦИЈСКОГ ОБРАСЦА МЛАДИХ У СРБИЈИ

У овом раду истражујемо неповерење младих у институције у Републици Србији које детектују сва истраживања јавног мњења младих. Наше истраживање се базира на истраживачком питању да ли међу различитим групама младих у Србији постоје статистички значајне разлике у односу на степен поверења у институције. Млади у Републици Србији су законски дефинисане категорија која обухвата све особе старости од 15 до 30 година, односно од средњошколаца до већ зрелих људи и самим млади обухватају веома велики број подгрупа младих унутар шире старосне групе младих у Србији. Истраживање има за циљ да утврди да ли и које то социо-економске, политичке или друштвено-вредносне варијабле утичу на поверење младих у институције, односно да ли постоје статистички значајне разлике у односу на различите групе младих. У истраживању користимо налазе испитивања јавног мњења крвног савеза младих у Србији и кроз параметријске тестове инференцијалне статистике (*T-test* и *ANOVA*) проверавамо да ли постоје разлике међу различитим групама младих (социо-економске варијабле и друштвено-вредносне варијабле). Главна хипотеза истраживања је да међу различитим групама младих не постоје статистички значајне разлике у највећем броју тестова и да (не)поверење младих у институције није производ различитих социо-економских, политичких или друштвених варијабли већ део индентитета свих подгрупа младих. Закључак истраживања је да млади имају ниско поверење у институције и да у већини тестова

* Имејл адреса: boban.fpn@gmail.com; ORCID: 0000-0002-7466-7292

** Имејл адреса: boris.kalicanin@fpn.bg.ac.rs; ORCID: 0009-0004-7944-6626

не постоји статистички значајна разлика у одговорима на поверење младих у институције у односу на различите подгрупе младих.

Кључне речи: млади, политичке институције, партиципација, вредности младих, неповерење, подгрупе младих

УДК 304"20"

*Васко Келић**

Институт друштвених наука, Београд

СОЦИЈАЛНА ПРАВДА И РЕДИСТРИБУЦИЈА: СТАРИ ИДЕАЛ У НОВОМ КОНТЕКСТУ

У економским расправама, питање праведности расподеле дохотка у неком друштву најчешће се везивало за мерење нивоа доходне неједнакости неким од прихваћених индекса. Фаворизовањем оваквих мера се на имплицитан начин као важећа често подразумевала концепција социјалне правде која као идеал види постизање одређене једнакости у друштву, најчешће у погледу исхода. Питање које се поставља јесте да ли је могуће конструисати меру којом би се могла мерити задовољеност различитих концепција социјалне и економске правде, у зависности од тога на који начин је конкретизован општи облик одабране мере. Циљ овог саопштења јесте да, ослањајући се на неке раније налазе из области економије благостања, представи облик мере пондерисане рангом чијим истицањем би био понуђен позитиван одговор на постављено истраживачко питање. Таква мера ће бити заснована на општој формули функције социјалне мобилности, а која ће у обзир узети кретање дохотка у оквиру различитих перцентила у друштву. Вредност дате функције у кључном смислу ће зависити од вредности припадајућег параметра сензитивности којим ће се моћи

* Имејл адреса: vkelic@idn.org.rs; ORCID: 0000-0002-9124-7302

доделити већа тежина променама дохотка у оквиру сиромашнијих друштвених слојева. На примерима у којима ће бити изабране различите вредности параметра сензитивности ће бити испитивана хипотеза да се датом мером могу испитати нивои задовољености различитих концепција социјалне правде. Теорије правде које ће бити анализиране обухватиће утилитаризам, Ролсову теорију правде, суфицијентаризам, егалитаризам (у различитим облицима), приступ заснован на способностима и принцип приоритета. Као што ће бити показано, понуђена мера ће моћи послужити за мерење задовољености теорија социјалне правде за које је исход у погледу расподеле дохотка релевантан.

Кључне речи: инклузивни привредни раст, редистрибуција дохотка, социјална правда, мере пондерисане рангом, економија благостања

УДК 323.14(497.13)"20"

*Вероника Василић**

Институт за политичке студије, Београд

ПАРАДОКС ДИСТАНЦЕ: ЕВОЛУЦИЈА ХРВАТСКОГ НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА И РАТНОГ НАРАТИВА НАКОН РАСПАДА ЈУГОСЛАВИЈЕ

Социјалистичко наслеђе снажно је утицало на развој новог хрватског идентитета, који се базира на национализму, управо на начин да му је главна одредница одступање од социјалистичке и југославенске прошлости, те доживљавање Срба и Србије као главног ривала. Питање које је истражено у овом раду је како то да унаточ растућем временском одмаку од рата национализам и даље не јењава у Хрватској, већ расте, а ратни наратив не слаби

* Имејл адреса: veronika.vasilic@ips.ac.rs; ORCID: 0009-0005-2488-5485

ни најмање. Евидентно је да се хрватски национални идентитет, поготово онај колективни, базира на рату и ратној реторици, која је обојена национализмом, а особито нетрпељивошћу према Србима, који и даље имају улогу главног непријатеља. Национализам и ратни наратив, који се неодвојиви један од другог од ратова деведесетих па све до сад имали су узлазну путању, те нису довођени у питање. Нови замах им је дан и оснивањем и деловањем нових крајње десних политичких опција, као што су Домовински покрет, Хрватски суверенисти и Мост, који су преузели и надоградили на реторику водеће странке у земљи Хрватске демократске заједнице. Унаточ томе што је временски одмак од рата значајан, националистички и ратни наратив не јењава, а све је прихваћенији и међу млађим генерацијама које се рођене након рата. Хипотеза постављена у раду дакле гласи да се хрватски национални идентитет обликован након распада Југославије темељи на сталном репродуцирању ратног наратива и националистичке реторике, при чему се Срби представљају као трајни непријатељ, а тај наратив се учвршћује кроз ђеловање политичких странака (особито десних), институција и медија те преноси на млађе генерације. Методологија пак обухвата примарно анализу дискурса, укључујући политички дискурс и медијске наративе, као и квалитативну анализу примарних и секундарних извора, односно анализу садржаја.

Кључне ријечи: Република Хрватска, идентитет, национализам, ратни наратив, политичке странке

*Душан Кесић**

Факултет безбедности, Универзитет у Београду

ИСТОРИЈСКИ НАРАТИВ КАО ОСНОВА СТРАТЕШКЕ КУЛТУРЕ

Рад апострофира средишњи значај историјског наратива као конститuenta стратешке културе. Полазећи из конструктивистичке перспективе, стратешка култура се одређује као скуп уверења, митова, симбола и представа који обликују национални идентитет, вредности, норме и светоназор нације. Теоријско упориште рада чини трајекторија „чврстог” конструктивизма, који имплицира узајамну изградњу политике и идентитета посредством наратива. Унутар таквог теоријског оквира стратешка култура, односно њене основне димензије, бивају третиране као производ историјског наратива. С тим у вези, истраживачко питање на које се настоји одговорити у раду јесте, да ли је историјски наратив најсвеобухватнији извор стратешке културе? Основна хипотеза овог рада гласи: Историјски наратив, као интерпретација прошлости, основни је конститuent стратешке културе једне нације, јер обликује националну самоспознају, националне интересе, легитимне методе њиховог остваривања и перцепцију других субјеката међународне политике. Наведена перспектива стратешке културе може допринети подробнијем разумевању националне самоспознаје и националног карактера одређење нације, као и начина на који сагледава сопствену улогу на регионалном и глобалном плану. Димензија вредности изражава кључне националне вредности и интересе, било на материјалној или идеационој равни. Норме оцртавају смернице о прихватљивим или очекиваним методама остваривања националних интереса и очувања кључних вредности. На крају, светоназор обухвата поглед на свет и перцепцију других актера међународне политике кроз категорије пријатеља и непријатеља. Конstituentи ових димензија крију се у историјском наративу, који бива институционализован кроз образовни систем путем којег се на најмлађе нараштаје преносе

* Имејл адреса: dusan.kesic@fb.bg.ac.rs; ORCID: 0000-0001-6895-0254

одговарајуће друштвене и политичке идеје. Историјски наратив креира одговарајући систем веровања и вредности умногоме условљен владајућом политичком идеологијом. Следствено томе, историјски наратив бива инструментализован како би, поред осталог, легитимизовао одговарајућу политику националне безбедности.

Кључне речи: стратешка култура, историјски наратив, национални идентитет, конструктивизам, политика националне безбедности

УДК 316.72(497)"20"

*Ивана Влашковић**

Институт за политичке студије, Београд

ВИРТУЕЛНИ ОНТИЧКИ ПРОСТОРИ КАО ДОКАЗ ПОСТОЈАЊА БАЛКАНСКОГ ИДЕНТИТЕТА

Истраживање се бави начинима за валидну потврду (виртуелних) онтичких простора који доказују постојање балканског идентитета, кроз проучавање дигиталне сфере, односно профила и садржаја на друштвеним мрежама. Полазно истраживачко питање гласи: да ли виртуелни простори, када се третирају као равноправни са реалним, могу постати онтички простори који репродукују и потврђују идентитетске обрасце? Главна хипотеза је да одређени профили и симболичко представљање на интернету не само да одражавају постојеће културолошке карактеристике, већ и доприносе њиховом даљем преношењу и обликовању, због чега се могу тумачити као аутентични онтички простори балканског идентитета. Контекст истраживања заснован је на савременим токовима и трендовима на друштвеним мрежама, који се све чешће преносе у сферу политичких наука и постају важан ресурс

* Имејл адреса: ivana.vlaskovic@ips.ac.rs; ORCID: 0009-0006-0778-7653

за разумевање колективних идентитета. У раду се анализирају конкретни примери, попут профила Балкански отац (*Balkan Dad*), који репродукује садржаје претежно на енглеском језику, и *Крушевац гето*, чији садржај је претежно локалног карактера, али са којим се идентификује значајан број људи. Поменути профили кроз хумор, стереотипе, језик и локалне обрасце артикулишу препознатљив балкански код и добијају широку друштвену видљивост. Закључак је да се посматрани профили у виртуелном простору могу означити као онтички простори балканског идентитета, нарочито због своје популарности, што омогућава да ови садржаји пређу оквире забаве и постану релевантни индикатори културолошког и идентитетског позиционирања Балкана у дигиталном окружењу. Истраживање онтичких простора у контексту балканског идентитета додатни значај проналази у тврдњи да и регион са флуидним границама може поседовати онтички простор.

Кључне речи: онтички простори, идентитет, Балкан, друштвене мреже, виртуелни простори

УДК 327(430.1)"20"

*Игор Миросављевић**

Факултет политичких наука, Универзитет у Београду

СПОЉНА ПОЛИТИКА ВЛАДА ОЛОФА ШОЛЦА И ФРИДРИХА МЕРЦА У ПОГЛЕДУ РУСКО-УКРАЈИНСКОГ РАТА: *ZEITENWENDE И ZEITENWENDE 2.0?*

Рад анализира спољну политику влада Олафа Шолца и Фридриха Мерца у контексту руско-украјинског рата, са фокусом на њихове приступе и одговоре на конфликт који представља најконсеквентнији геополитички догађај у Европи од краја Хладног

* Имејл адреса: igormirosavljevic5@gmail.com; ORCID: /

рата. Истраживачко питање се тиче сличности и разлика у начинима на које су се владе Олафа Шолца и Фридриха Мерца ангажовале у погледу руско-украјинског сукоба. У методолошком погледу, рад се заснива на компаративној анализи званичних докумената, изјава, политичких мера, као и на студијама случаја релевантних догађаја од почетка рата. Полазна хипотеза јесте да је влада Фридриха Мерца заузела одлучнији и активнији став у пружању подршке Украјини него ли претходна влада, претварајући Немачку у најважнијег војно-финансијског покровитеља Украјине. Руска инвазија на Украјину у фебруару 2022. године означена је од стране тадашњег канцелара Олафа Шолца као прекретница (*Zeitenwende*), у одговору на коју су најављена редефинисање постулата традиционалне немачке спољне политике. Закључци показују да је влада Олафа Шолца, иако је амбициозно (и неочекивано) покренула тзв. *Zeitenwende* процес, била резервисана према директнијој војној укључености и водила опрезнију политику у погледу рата у Украјини. Актуелна влада Фридриха Мерца је од почетка мандата, пак, повећала испоруке војне опреме и војно-финансијску подршку Украјини, подржала значајно поопштравање финансијских и енергетских санкција према Русији, те прихватила могућност коришћења руске замрзнуте имовине за финансирање Украјине. Промене, које су и предмет спорења на унутрашњем нивоу у Немачкој, су довеле до интензивније немачке ангажованости, конституишући, према нашем мишљењу, суштинску одредницу *Zeitenwende 2.0* у спољној политици Немачке. Рад, стога, пружа детаљнији увид у трансформацију немачке спољне политике у кризним околностима.

Кључне речи: Немачка, спољна политика, рат у Украјини, Олаф Шолц, Фридрих Мерц, *Zeitenwende*

*Јана Марковић**

Факултет безбедности, Универзитет у Београду

*Лазар Стојановић***

Институт за европске студије, Београд

ЕКОЛОШКА ПОЛИТИКА И ОТПОРНОСТ КРИТИЧНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ: ИЗАЗОВИ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА УСЛЕД КЛИМАТСКИХ ПРОМЕНА

Климатске промене представљају озбиљну претњу по одрживи развој којем глобална заједница тежи. Уз чињеницу да климатске промене остављају негативне последице по стабилност екосистема, одрживост економског развоја и безбедност људских заједница, доводи се у питање могућност да циљеви одрживог развоја буду дугорочно одржани. „Потреба садашњих генерација да задовољи своје потребе без угрожавања могућности будућих генерација да задовоље своје потребе” као суштина концепта одрживог развоја озбиљно се доводи у питање имајући на уму прогресију климатских промена. Критична инфраструктура која осигурава функционисање државе и друштва и обезбеђује задовољење основних потреба становништа, све је више изложена ефектима климатских промена, што представља посебан проблем с обзиром на значај који има. Екстремни климатски феномени, деградација земљишта и еколошке катастрофе све чешће доводе до озбиљних друштвених последица, где је критична инфраструктура нарочито изложена угрожавањима. Поремећаји у снабдевању електричном енергијом, водом и храном, потреба за улагањем у отклањање проузроковане штете, повећани ризици по безбедност како саме инфраструктуре тако и ширег окружења, смањена отпорност заједнице само су неке од последица угрожавања критичне инфраструктуре. У светлу климатских изазова, неопходно је да улагање у заштиту и јачање отпорности критичне инфраструктуре

* Имејл адреса: jana.markovic@fb.bg.ac.rs; ORCID: 0009-0003-0676-8213

** Имејл адреса: lazar.stojanovic@ies.rs; ORCID: 0009-0009-4777-7152

буде интегрални део еколошке политике, као скупа регулатива и мера, усмерених на заштиту и очување животне средине. Овај рад анализира међузависност еколошке политике и заштите критичне инфраструктуре. У раду се разматрају кључни елементи еколошке политике, те како њихова примена утиче на заштиту критичне инфраструктуре и јачање њене отпорности. Кроз преглед литературе и примере добре праксе, рад указује на потребу интеграције еколошке политике у све фазе управљања инфраструктурним системима.

Кључне речи: еколошка политика, критична инфраструктура, отпорност, климатске промене, одрживи развој

УДК 316.774(497.11)"20"

*Милош Јевтић**

Институт за политичке студије, Београд

*Ненад Спасојевић***

Институт за политичке студије, Београд

ЕКОЛОШКИ ДИСКУРС МЕДИЈА У СРБИЈИ

Аутори у овом раду истражују на који начин су медији у Србији извештавали о еколошким проблемима, са циљем да се утврди њихова фреквентност, садржајна структура и доминантне теме у насловима новинских издања и интернет портала. Актуелност и релевантност изабране теме своје утемељење налази у истраживањима јавног мњења која су доследно указала на раст заинтересованости грађана за питања угрожености животне средине. Другим речима, еколошки проблеми, климатске промене и енергетске транзиције од 2015. године, на различите начине и у различитој мери, добијају на значају међу јавности у Србији. На пример, током 2021. и 2022. године, еколошки проблеми попут загађења ваздуха и потенцијалног

* Имејл адреса: milos.jevtic@ips.ac.rs; ORCID: 0000-0002-3913-8993

** Имејл адреса: nenad.spasojevic@ips.ac.rs; ORCID: 0000-0002-8677-3834

рударења литијума, доспели су у сам врх интересовања јавности. Сходно томе, анализа садржаја је спроведена на узорку текстова објављених у различитим новинским издањима и интернет порталима у периоду од 2015. до 2024. године. Одабрани временски интервал нам омогућава увид у промену степена заинтересованости грађана за наведене теме, који се огледа у броју наслова, као и друштвеном контексту (планирање изградње мини-хидроелектрана, загађења ваздуха, најава нових рударских пројеката и др.). Такође, анализа је ограничена на наслове, као главне носиоце информација текста, који усмеравају читаоце према њиховим интересовањима. У анализи текстова коришћена је комбинација квантитативне и квалитативне анализе садржаја како би се обухватио шири спектар карактеристика медијског дискурса: заступљеност различитих еколошких проблема, стил и информативност извештавања, присуство критичког или сензационалистичког начина писања и слично.

Кључне речи: еколошки проблеми, климатске промене, медији, анализа садржаја, Република Србија

УДК 32:502/504

*Милош Томић**

Факултет безбедности, Универзитет у Београду

ПОЛИТИЧКА ЕКОЛОГИЈА КАО САВРЕМЕНИ ПРИСТУП РАЗУМЕВАЊУ ОДНОСА МОЋИ, КЛИМАТСКИХ ПРОМЕНА И ДРУШТВА

Политичка екологија представља савремени интердисциплинарни приступ који се све чешће примењује у проучавању комплексних односа између друштвене заједнице, природних екосистема и политичко-економских структура моћи.

* Имејл адреса: milos.tomic@fb.bg.ac.rs; ORCID: 0000-0001-5121-8091

У суштини теоријска разматрања своје тежиште проналазе у претпоставци да еколошки проблеми нису само техничко-технолошке (антропогене) или природне појаве, већ да су дубоко укорењене у друштвеним односима, питањима приступа природним ресурсима, неједнаке расподеле моћи и глобалних принципа одрживог развоја. У овом раду анализира се теоријска основа политичке екологије кроз кључне концепте као што су еколошка неправда, еколошки расизам, проклетство ресурса (друштвени сукоби) и међународна климатска Агенда 21. Такође се разматрају и методолошки приступи карактеристични за ову област – првенствено квалитативне истраживачке методе, студије случаја и критичка анализа дискурса, а све у циљу свеобухватног разумевања локалних и глобалних еколошких конфликта. Кроз компаративне примере из земаља глобалног Југа као и региона Балканског полуострва, са освртом на стање еколошке безбедности у Републици Србији рад указује на улогу локалних заједница и цивилног друштва у артикулацији отпора доминантним моделима експлоатације природних ресурса који утичу на безбедност одређених субјеката (поједници, групе, државе). Циљ рада јесте да се укаже на значај политичке екологије као теоријско-аналитичког оквира који омогућава критичко сагледавање савремених друштвено-еколошких проблема, али и оснаживање алтернативних пракси које теже еколошкој и друштвеној правди. Резултати рада указују да управљање природним ресурсима тј. њихова експлоатација има шири друштвени и политички контекст у коме савремени еколошки проблеми захтевају инклузивнија решења са нагласком на одрживи развој.

Кључне речи: политичка екологија, ресурси, конфликти, безбедност, друштвена правда, одрживи развој

*Миљан Васић**

*Институт за филозофију, Филозофски факултет,
Универзитет у Београду*

ОБАВЕЗНО ГЛАСАЊЕ: ЕПИСТЕМИЧКА ПЕРСПЕКТИВА

Обавезно гласање, инситуционализована обавеза учешћа грађана на изборима која се примењује у ограниченом броју модерних демократија, предмет је расправе унутар савремене демократске теорије. Заговорници обавезног гласања истичу да је у питању мера која обезбеђује високу излазност и бољу заступљеност различитих друштвених група, чиме се доприноси легитимитету демократског одлучивања. Противници ове праксе обично истичу њен нелиберални и антидемократски карактер. Међутим, поред уобичајених аргумената за или против увођења обавезног гласања, у литератури се сусрећемо и са специфичним, епистемичким аргументима. Полазно истраживачко питање овог рада гласи: да ли епистемичке предности масовне политичке партиципације пружају довољно јако оправдање за увођење обавезног гласања? Циљ рада је испитивање снаге и ограничења епистемичких аргумената у прилог или против ове праксе. Епистемички аргумент у прилог обавезног гласања ослања се на тврдњу да већа излазност на изборима значи и већу вероватноћу да ће гласање резултирати избором исправне опције; обавезно гласање, сходно томе, у значајној мери може повећати ову вероватноћу. Ипак, обавезном гласању се може упутити и епистемички контрааргумент: просечни гласачи нису довољно компетентни за доношење добрих политичких одлука, те би пракса обавезног гласања довела до лошијих политичких исхода у поређењу са гласањем које се одвија на добровољној бази. У раду ћемо тврдити да епистемички аргументи, иако значајни, нису сами по себи довољни за нормативну одбрану праксе обавезног гласања. Показаћемо да висока вероватноћа избора исправне опције не захтева нужно и масовну партиципацију. Истовремено, показујемо

* Имејл адреса: miljan.vasic@f.bg.ac.rs; ORCID: 0000-0003-2161-7977

да епистемички ризици нису довољна основа за одбацивање праксе обавезног гласања, јер та пракса може позитивно утицати на политичко знање просечног гласача.

Кључне речи: гласање, обавезно гласање, либерализам, демократија, епистемичка демократија, епистократија

УДК 316.324.8:321.01(73)"20"

*Невена Нешић**

Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић

КРИЗА НЕОЛИБЕРАЛНОГ МОДЕЛА ДРЖАВЕ БЛАГОСТАЊА: СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА СЈЕДИЊЕНИХ АМЕРИЧКИХ ДРЖАВА ПРЕ И НАКОН ГЛОБАЛНЕ ФИНАНСИЈСКЕ КРИЗЕ 2008. ГОДИНЕ

У раду се анализира амерички модел државе благостања као парадигматски пример неолибералног приступа социјалној политици, који последњих деценија показује дубоке структурне слабости. Насупрот идеализованој слици економске ефикасности и индивидуалне одговорности, у пракси овај модел производи растуће друштвене неједнакости, маргинализацију рањивих група и ерозију социјалне кохезије, с обзиром на то да питање социјалне правде и редистрибуције у САД остаје неефикасно и селективно. Истовремено, истражује се питање економске суверености и глобалне зависности, јер амерички модел показује како интеграција у глобалне финансијске токове може ограничити способност државе да самостално регулише социјалну политику. Глобална финансијска криза 2008. године и пандемија COVID-19 додатно су показале да тржиште не може заменити државу као гаранта солидарности и заштите грађана и потврдиле потребу балансирања

* Имејл адреса: nevena.n.724@gmail.com; ORCID: 0009-0008-7163-8358

тржишних механизма и јавних политика. Циљ рада је проучавање ограничења неолибералног модела и указивање на потребу развоја социјално праведног, национално прилагођеног модела државе благостања. Методологија обухвата анализу садржаја теоријских и емпиријских радова о америчком моделу државе благостања, неолиберализму и утицају глобалних криза на социјалну политику. Анализа има и компаративни аспект, јер за Републику Србију искуство САД представља важну лекцију: некритичко прихватање неолибералних образаца са ограниченим инвестирањима у ефикасне мере и редистрибутивне моделе социјалне политике услед зависности од глобалних финансијских институција, може довести до слабљења националних институција и угрожавања социјалне правде и друштвене стабилности. Закључак рада наглашава да је неопходно градити модел државе благостања заснован на нашим специфичним друштвеним и историјским условима, са јасним приоритетом регулисања тржишта од стране државе, односно очувања државног и економског суверенитета, правичности и социјалне кохезије.

Кључне речи: држава благостања, неолиберализам, социјална правда, редистрибуција, економска сувереност, Република Србија, социјална кохезија

*Немања Пурић**

Факултет политичких наука, Универзитет у Београду

МУЛТИЛАТЕРАЛНА АРХИТЕКТУРА У САВРЕМЕНОМ БЕЗБЕДНОСНОМ КОНТЕКСТУ: ОКРЕТАЊЕ АЛТЕРНАТИВНИМ ВИДОВИМА ОРГАНИЗОВАЊА И ЊИХОВИ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ АСПЕКТИ

Почетак рата у Украјини означио је структуралне промене у европском мултилатерализму. Баланс организационе архитектуре која почива на четири стуба – Европска унија, Организација за безбедност и сарадњу у Европи, НАТО и Савет Европе, поремећен је иступањем Русије из Савета Европе и ограниченом активношћу ОЕБС-а од почетка рата у Украјини. Додатно, институционалне промене у Уједињеним нацијама у погледу односа Генералне скупштине и Савета безбедности мотивисали су Русију да се окрене алтернативним видовима организовања. Истовремено, државе показују тенденцију окретању алтернативним видовима креирања међународних организација, који уколико се покажу адекватним, према идентификованим законитостима и темпу улазе у процес институционализације. Такву тенденцију прати и Руска Федерација смањењем активности у типичним међународним организација и интензивирањем присуства у неформалним типовима организовања. Један од таквих примера представља и БРИКС чији почетак институционализације прати раније идентификоване законитости, а који је мотивисан поремећајима у динамци односа у традиционалним видовима организовања. Рад нуди преглед институционалних промена у регионалним међународним организацијама и Уједињеним нацијама које су детерминисане ратом у Украјини, а затим анализира савремене тенденције померања фокуса на неформалне облике организовања са посебним

* Имејл адреса: nemanja.puric@fpm.bg.ac.rs; ORCID: 0009-0000-6783-864X

фокусом активности институционализације БРИКС-а као студије случаја. Аутор се ослања на историјски институционализам као приступ који објашњава значај неформалних правила међународног организовања у односу на традиционални приступ проучавања институционализованих односа међу државама. Додатно, рад представља и резултате квантитативних истраживања који указују на промене динамике на спектру међународног организовања.

Кључне речи: рат у Украјини, БРИКС, неформални облици организовања, институционално право, међународне организације

УДК 327:911.3(470)"20"

Никола Прерадовић*

*Институт за стратегијска истраживања,
Универзитет одбране, Београд*

„ОГР ПРЕД НАШИМ КАПИЈАМА”: МОЖЕ ЛИ РУСКА ПРЕТЊА ДА УЈЕДИНИ ЕВРОПУ?

Када је француски председник Емануел Макрон на екстравагантан начин упоредио руског лидера Владимира Путина и његову политику са злим митолошким бићем, „Огром на прагу Европе”, он је одразио у бројним европским престоницама уврежену перцепцију агресивне и експанзионистичке Русије која угрожава безбедност читавог континента. Идеја акутне руске претње је постала звезда водилца убрзане милитаризације држава чланица Европске уније (ЕУ) и покушаја унапређења заједничких одбрамбених капацитета. Иницијална каписла таквом развоју био је рат у Украјини, међу заговорницима веће интеграције и аутономије у сектору одбране представљен као потенцијална прекретница за

* Имејл адреса: nikola.preradovic@mod.gov.rs; ORCID: 0009-0007-9571-4258

европску безбедност, али и као својеврсни коперникански обрт који ће дуготрајну фантазију о европској стратешкој аутономији, независној од променљивих приоритета Сједињених Америчких Држава, приближити реалности. Циљ овог рада састоји се у преиспитивању претпоставке о оваквој улози рата у Украјини, на два основна начина. Прво, доводи се у питање сама кредибилност идеје о руској претњи која угрожава цео континент. Друго, указује се да деловање Москве, услед различите перцепције претње и дивергентних интереса, не изазива једнаки степен забринутости код свих држава ЕУ. Основна хипотеза рада је да наглашавање руске претње није довољан фактор за успостављање кохезивног и јединственог приступа држава ЕУ питањима одбране и безбедности. Ослањајући се на претпоставке теорије равнотеже претње и интереса за разматрање одлука о уравнотежавању и сврставању уз јачег, у раду се указује на изазове са којима се суочава једна заједница суверених држава када треба да се понаша као велика сила у анархичном међународном систему. У тој ситуацији уникатан политички конструкт, попут ЕУ, има проблем у јасном дефинисању националног интереса, остајући „раштимовани оркестар”, пре него „добро увежбани ансамбл”.

Кључне речи: Русија, Европска унија, рат у Украјини, одбрана, претња, национални интерес

*Петар С. Ћурчић**

Институт за европске студије, Београд

АСЕАН И МЕРКОСУР КАО СТРАТЕШКЕ АЛТЕРНАТИВЕ ЗА НЕМАЧКУ И ЕУ У МУЛТИПОЛАРНОМ СВЕТСКОМ ПОРЕТКУ?

Геополитичке промене након руске инвазије на Украјину 2022. године и ескалација тензија између САД и Кине подстакле су поновно промишљање Немачке о сопственој спољној политици. Говор немачког канцелара Олафа Шолца од 27. фебруара 2022. године означио је заокрет у безбедносном и стратешком позиционирању ове земље. Паралелно са све већом ескалацијом у односима према Русији, Немачка је петрификовала критичнији став према Кини, редефинишући ову земљу као „партнера, конкурента и системског ривала”. На овом месту вреди поставити питање, а поготово имајући у виду све веће разлике најзначајнијих спољнополитичких актера, може ли дубље ангажовање са АСЕАН-ом и МЕРКОСУР-ом понудити Немачкој и ЕУ одрживе алтернативе поремећеним везама са САД, Кином и Русијом? Може се претпоставити да би ојачана сарадња са АСЕАН-ом и МЕРКОСУР-ом могла да обезбеди Немачкој и ЕУ диверзификована економска партнерства и повећану стратешку аутономију, иако значајна структурна и политичка ограничења и даље остају. Наиме, АСЕАН и МЕРКОСУР, као регионални блокови са заједничким вредностима мултилатерализма и економске интеграције на глобалном југу, представљају само потенцијалне могућности за диверзификацију спољне политике Немачке. Оба региона представљају динамична тржишта и политичке партнере који могу да омогуће развој изван оквира великих сила, што је у складу са нормативном посвећеношћу Немачке међународном поретку заснованом на економској сарадњи, мултилатерализму и правилима. Иако сарадња са АСЕАН-ом и МЕРКОСУР-ом нуди велике могућности за економску диверзификацију и равнотежу, структурне асиметрије, различити интереси и институционална фрагментација унутар оба

* Имејл адреса: petar.pero.curcic@gmail.com; ORCID: 0000-0002-1392-4427

блока ограничавају дубину стратешког усклађивања. Ипак, њихова сарадња може повећати у ограниченој мери капацитет Немачке и ЕУ за глобално деловање изван трансатлантске и кинеско-руске динамике.

Кључне речи: Немачка, ЕУ, АСЕАН, МЕРКОСУР, Кина, Русија, САД

УДК 930.1:316.75(497.1)"1941"

*Радосав Туцовић**

Институт за савремену историју, Београд

*Давор Ступић***

Институт за новију историју Србије, Београд

ИЗМЕЂУ ЧИЊЕНИЦА И НАРАТИВА: ЗЛОЧИН У СКЕЛИ 1941. У ЛОКАЛНОЈ И НАЦИОНАЛНОЈ КУЛТУРИ СЕЋАЊА

Злочин који је 15. августа 1941. године у селу Скела извршио 64. резервни полицијски батаљон немачке Полиције поретка представља један од првих масовних злочина над цивилним становништвом у окупираној Србији. Стрељано је 42 притвореника из логора на Бањици и 14 локалних мештана, док је велики део села запаљен. Немачки окупатор је овим злочином желео да створи пример одмазде и да застрашивањем спречи будуће нападе на своје снаге, па је вест о злочину била истакнута у новинама и на плакатима. Истраживачко питање рада гласи: на који начин сећање на злочин у Скели обликује локални и национални идентитет и како се у том процесу преплићу чињенице и митови? Полазна хипотеза је да је, иако засновано на стварном страдању, сећање на злочин подложно митологизацији и политичкој инструментализацији, што доводи до стварања наратива који одступају од историјских

* Имејл адреса: radosav.tucovic@gmail.com; ORCID: 0000-0002-7129-0434

** Имејл адреса: davorstipic89@gmail.com; ORCID: 0000-0001-8153-7536

чињеница. У раду се анализирају меморијалне праксе, подизање споменика, именовање улица и комеморативни ритуали. Посебна пажња посвећена је наративу да је Сकेла „прво село које је горело у Европи”, који, иако нетачан, траје до данас и користи се у дневно-политичке сврхе. Закључак је да култура сећања на злочин у Скели има двоструку улогу: с једне стране чува успомену на жртве и учвршћује локални идентитет, а са друге стране отвара простор за политичку злоупотребу и националну митологизацију. Овај пример показује сложене механизме настанка и употребе културе сећања у савременом друштву.

Кључне речи: Други светски рат, злочини, култура сећања, окупирана Србија, нацизам, Посавина, Скела

УДК 327(497.11)"2022/2025"

*Сава Митровић**

Факултет политичких наука, Универзитет у Београду

СПОЉНА ПОЛИТИКА СРБИЈЕ У КОНТЕКСТУ РУСКО-УКРАЈИНСКОГ РАТА (2022–2025): МУЛТИВЕКТОРСКА СТРАТЕГИЈА НА ИСПИТУ

Налазећи се у позицији у којој најважније националне интересе не може да заштити и оствари стратегијом „ускакања у вагон” велике силе, типичном за мале државе, Србија у својим спољнополитичким односима прибегава мултивекторској стратегији. Проглашењем војне неутралности и потоњим афирмисањем спољнополитичке концепције „четири стуба”, Србија је успоставила оквир за вођење мултивекторске спољне политике. Међутим, у међународном окружењу све израженије, готово блоковске конфротације Запада и Истока, српска стратегија спољне политике бива изложена све

* Имејл адреса: sava.mitrovic@fpn.bg.ac.rs; ORCID: 0009-0000-2454-430X

већим изазовима. Стога, централно истраживачко питање овог рада гласи: Да ли је Србија напустила мултивекторску стратегију у својој спољној политици након 2022. године? Инвазијом Русије на Украјину 2022. године, мултивекторска стратегија Србије нашла се на највећем испиту до сада. Још израженије него након анексије Крима, Србија је била притиснута да се придружи западној коалицији за дипломатско, економско и безбедносно уравнотежење Руске Федерације. Премда је осудом руске агресије пристала на дипломатско, а слањем наоружања и војне опреме украјинској страни и на посредно безбедносно уравнотежавању Русије, одбијањем да уведе санкције и раскине своје енергетске аранжмане са Москвом, Србија се није придружила њеном економском уравнотежавању, док је посетама на високом нивоу потврдила приврженост мултивекторској стратегији у својој спољној политици. Додатно, Србија је претходно успостављено свеобухватно стратешко партнерство са Кином уздигла на још виши ниво, истовремено закључујући стратешко партнерство са ЕУ у области критичких сировина, те иницирајући стратешки дијалог са САД. Све у свему, може се закључити да је Србија, упркос притисцима да „ускочи у вагон” Запада, није напустила мултивекторску стратегију, успевајући да одржи деликатан баланс између сва „четири стуба” своје спољне политике.

Кључне речи: спољна политика Србије, мултивекторска стратегија, рат у Украјини, Русија, Кина, САД, ЕУ

Стефан Анђелковић*

Институт за српску културу, Приштина – Лепосавић

ДЕРЕГУЛАЦИЈА И СОЦИЈАЛНА ДЕСТАБИЛИЗАЦИЈА У СРБИЈИ У ПЕРИОДУ НАКОН ЕКОНОМСКЕ ТРАНЗИЦИЈЕ

Посматрано из ракурса мултинационалних компанија, односно императива о слободном протоку људи, капитала, роба и услуга, структуре националних држава испостављају се као извесна сметња глобализацији капитала. У том смислу, транснационалне корпорације утичу на политику влада, и то не само малих и економски зависних земаља, него и на велике и моћне националне државе. У функцији несметаног промета и глобалног повезивања капитала, на удару су не само заостали елементи пројекта државе благостања него и сам демократски поредак. У том смислу треба истражити на који начин ће даља либерализација тржишта у Србији дестабилизovati постојећу социјалну стабилност. Полазна хипотеза овог истраживања је да ће дерегулација у Србији захтевати примену посебних облика политичке манипулације, у циљу одржања социјалне стабилности – односно облике социјалне *регулације* који ће пратити економску *дерегулацију*. Након својинске трансформације, даље успостављање тржишних односа у Србији, у контексту императива слободног протока капитала, подразумева, између осталог, реформу система здравствене заштите, а све чешће помиње се и реформа просветног система, која ће почети од високог школства. Све ове промене су у функцији дерегулације, односно ослобађања државе од „широке” контроле у бројним социјалним областима – како је о томе говорио Френсис Фукујама. Грађењем државе која ће се стриктно старати о очувању слободног тржишта и заштити либералног поретка, Србија ће пре или касније бити у ситуацији да напусти постојеће системе који гарантују социјалну сигурност. Приватизација система здравствене заштите или померање баланса финансијске подршке државе са државних на приватне универзитете,

* Имејл адреса: stefan.andjelkovic0123@gmail.com; ORCID: 0009-0001-4659-8808

подразумева социјалну дестабилизацију, која ће продуковати далеко већи број људи у ризику од сиромаштва, или лишених савремених облика здравствене заштите, а стабилизација друштвених прилика подразумеваће рад на пропагирању „либералних вредности” са једне, односно облике државне репресије, са друге стране.

Кључне речи: држава, дерегулација, глобализација, слобода, једнакост, држава благостања, социјална стабилност

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

327(4)(048)
316.334.3:33(048)
327::911.3(4)(048)

НАУЧНА конференција: Перспективе политичких наука у
савременом друштву (4 ; 2025 ; Београд)

Књига сажетака / Научна конференција: Перспективе политичких
наука у савременом друштву IV, Београд, 04–05. децембар 2025. =
Abstracts / Scientific Conference: Perspectives of political sciences in
contemporary society IV, Belgrade, 04–05. December 2025 ; [уредници
Ненад Спасојевић, Андреа Матијевић]. - Београд : Институт за
политичке студије, 2025 (Београд : Донат граф). - 34 стр. ; 25 cm

Тираж 50.

ISBN 978-86-7419-430-0

- а) Међународна политика -- Апстракти
- б) Политичке науке -- Апстракти
- в) Геополитика -- Апстракти

COBISS.SR-ID 177903369